

Nr 159.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga fastigheter; given Stockholms slott den 20 februari 1926.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Viktor Larsson.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 20 februari 1926.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern SANDLER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden OLSSON, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, SCHLYTER, LARSSON, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON.

Departementschefen, statsrådet Larsson, anför:

Jag torde nu få för Kungl. Maj:t anmäla uppkomna frågor om försäljning av vissa statens järnvägar tillhöriga fastigheter.

I en till Kungl. Maj:t ingiven skrift har Stora Kils Missionsförsamling an-
hållit att få från statens järnvägar för skäligt pris inlösa nedan angivet om-
råde inom Kils municipalsamhälle.

*Mark-
område i
Kils municipi-
palsamhälle.*

Av ansökningen bifogade handlingar inhämtas följande:

Distriktsförvaltningen vid statens järnvägars andra distrikt instämde år 1923 Stora Kils Missionsförsamling till Mellansysslets domsagas häradsrätt samt anförde:

Församlingen hade under äganderättsanspråk tagit i besittning och delvis bebyggt ett vid vägskälet sydväst om Kils järnvägsstation beläget trehörnigt område, ingående i ett statens järnvägar tillhörigt, från säterihemmanet 1 mantal Sannerud eller Karlslund i Stora Kils socken exproprierat område om 87 kvadratrevrar 5 kvadratstänger, som statens järnvägar förvärvat genom köpebrev den 26 juli 1880. Distriktsförvaltningen yrkade, att statens järnvägar måtte förklaras vara ägare till nämnda trehörniga område samt församlingen förpliktas att genast till statens järnvägar i avröjt skick återställa samma område.

Församlingen genmälde, att omstämda området utgjorde del av en utav församlingen genom köpekontrakt den 21 maj 1896 och köpebrev den 3 juni 1897 förvärvat, från jordområde under säteriet Karlslund avsöndrad lägenhet, därå församlingen erhållit lagfart den 28 oktober 1902. Församlingen bestrede, att statens järnvägar, på sätt i målet uppgivits, förvärvat äganderätt till nämnda område. Därest statens järnvägar emellertid funnes hava styrkt laga fång till området i fråga, yrkade församlingen, att som församlingen i allt fall hade tjuguarig hävd å området, den emot församlingen i målet förda talan måtte på denna grund ogillas.

Genom utslag den 12 juli 1923 har häradsrätten av anförda skäl förpliktat församlingen att till statens järnvägar i avröjt skick återställa sagda område vid äventyr att berörda åtgärd eljest bleve på församlingens bekostnad av utmätningsman verkställd.

Svea hovrätt, dit församlingen vädjat, har genom dom den 6 november 1925 fastställt häradsrättens domslut.

Församlingen har nu till stöd för sin ansökan anført:

Församlingen, som beviljats lagfart å ifrågavarande område, hade, fast övertygad om sin äganderätt och utan ringaste aning om statens järnvägars tidigare köp, å den inköpta tomten låtit uppföra sitt missionshus. Då det tidigare köpet år 1912 blev bekant, hade församlingen sedan erlagt arrende omkring 10 år eller till dess järnvägsstyrelsen år 1922 höjde arrendet och i övrigt stipulerade villkor för områdets användning, som församlingen ansåg för sin del allt för betungande. Området i fråga hade aldrig avsetts eller använts för annat ändamål än som byggnadsplats för församlingens gudstjänstlokal.

Området komme efter tillämpning av den av Kungl. Maj:t den 7 september 1906 gillade stadsplanen samt fastställd tomtindelning för Kils municipalsamhälle att utgöra endast omkring 211 kvadratmeter. På grund av sin ringa utsträckning, sitt avstånd från järnvägslinjen och sitt från järnvägsområdet i övrigt avskilda läge kunde området näppeligen hava någon betydelse för järnvägstrafiken.

Järnvägs-
styrelsen.

Järnvägsstyrelsen har i utlåtande häröver den 19 december 1925 förklarat sig intet hava att erinra mot att till församlingen överlåta vad som av statens järnvägars mark enligt fastställd stadsplan och gällande tomtindelning inginge i den tomt, vars större del ägdes av föreningen, mot en ersättning av 2 kronor 50 öre för kvadratmeter, under förutsättning att föreningen dels till styrelsen överlämnade karta och protokoll rörande i vederbörlig ordning verkställd tomtmätning, utvisande ifrågavarande områdes areal och gränser, dels ock till andra

distriktets kassa inbetalade den av distriktsförvaltningen fordrade markhyran med 24 kronor årligen för tiden sedan den 1 januari 1922 intill dess förvärvet genomförts.

I med anledning härav avgivet yttrande har församlingen förklarat sig vilja underkasta sig de av järnvägsstyrelsen för markupplåtelsen uppställda villkor.

Vidare har järnvägsstyrelsen i skrivelse den 26 januari 1926 gjort framställning om försäljning av viss statens järnvägar tillhörig, för järnvägsändamål obehörlig fastighet i Östersund. Till stöd för denna framställning har styrelsen i huvudsak anfört:

Fastighet i Östersund.

Järnvägsstyrelsen.

Allt sedan år 1907, då arbetschefsexpedition inrättades i Östersund för det arbetsdistrikt, som i första hand omfattade statsbanebyggnaden Östersund—Ulriksfors samt sedermera även banbyggnaderna Ulriksfors—Volgsjön, Sveg—Brunflo, Sveg—Hede och Forsmo—Hoting, hade erforderliga expeditiionslokaler förhryrts i Östersund. Arbetschefsexpeditionen blev emellertid med vederbörande hyresnämnds godkännande uppsagd till avflyttning den 1 oktober 1919 från den då förhryrda lokalen, och visade det sig omöjligt att genom förhyrning erhålla någon annan lämplig lokal.

Det yppade sig emellertid ett tillfälle att genom inköp av en fastighet komma i besittning av för arbetschefsexpeditionen erforderliga utrymmen, och då andra möjligheter till lösandet av denna lokalfråga icke förelågo, såg sig järnvägsstyrelsen tvingad att för en köpeskilling av 60,000 kronor av medel, som anvisats för nya statsbanebyggnader, förvärva ifrågavarande fastighet, Strandgatan nr 3 med tomtnummer $\frac{1}{2}$ 160 inom Östersunds stad.

Sedan numera samtliga ovannämnda statsbanebyggnader fullbordats, vore emellertid fastigheten icke längre erforderlig för statens järnvägsbyggnader. Verkställd utredning i fråga om behovet för statens trafikerade järnvägar av såväl tjänstelokaler som bostadslägenheter hade dessutom givit vid handen, att ifrågavarande fastighet ej heller vore för sådant ändamål behörlig. Att ombygga huset och däri inreda mindre bostadslägenheter för statens järnvägars personal skulle draga så stora kostnader, att det icke ansåges ekonomiskt fördelaktigt, så mycket mindre som bostadstillgången i Östersund under de senaste åren avsevärt förbättrats och inom kort förväntades komma att ytterligare ökas på grund av förestående avflyttningar från orten.

Ifrågavarande fastighet vore numera bokförd å statsbanans Forsmo—Hoting förråd i likhet med bland annat de provisoriska arbetarebostäder, förrådshus och dylika husbyggnader, vilka måst uppföras i och för arbetenas bedrivande.

Styrelsen hade i skrivelse den 4 september 1925 angående behovet av anslag att äskas av 1926 års riksdag för nya byggnader och anläggningar m. m. bland annat äskat 200,000 kronor för fullständig avskrivning av sagda förråd samt därjämte föreslagit, att i mån av förrådseffekternas försäljning eller förbrukning härigenom inlutna medel skulle på i statsbanerörelsen vanligt sätt gottskrivras statens järnvägars kapital- eller driftkonto.

På grund av vad sålunda anförts hemställer styrelsen om bemyndigande att till den högstbjudande försälja ifrågavarande fastighet samt att härigenom inflytande medel måtte gottskrivras statens järnvägars kapital- eller driftkonto.

Byggnadsstyrelsen har i utlåtande den 10 februari 1926 anfört, att då styrelsen ansåge omförmälda fastighet med hänsyn till såväl läget som dess egenskap

Byggnadsstyrelsen.

av träbyggnad ej vara lämplig att användas till något statligt ändamål, styrelsen icke hade något att erinra mot den gjorda framställningen om fastighetens försäljning.

Departementschefen.

Av utredningen i ärendet framgår, att köpet av förenämnda fastighet i Östersund tillkommit under kristiden och nödvändiggjorts av då rådande exceptionella förhållanden å bostadsmarknaden samt att fastigheten icke är eller kan beräknas bliva för järnvägsändamål erforderlig och icke heller lämpligen kan användas till något annat statligt ändamål. Jämväl ovanberörda område i Kils municipalsamhälle torde vara obehöfligt för järnvägsändamål. Med hänsyn härtill lärer det icke vara något att erinra mot att ifrågavarande fastigheter avhändas statens järnvägar. Jag vill alltså tillstyrka, att riksdagens medgivande inhämtas till fastigheternas försäljning.

Såsom förut i liknande fall skett, torde Kungl. Maj:t böra äga att pröva inkomna köpeanbud och fastställa de villkor, under vilka fastigheterna må försälas. På sätt jag i innevarande års statsverksproposition föreslagit i fråga om det belopp, som kan inflyta, då omförmälda från statsbanans Forsmo—Hoting byggnadstid återstående förrådseffekter tagas i anspråk för annat ändamål, synes blivande köpeskilling för ifrågavarande fastighet i Östersund lämpligen kunna användas till andra kapitalökningsutgifter för statens järnvägar, i vilket avseende i sinom tid förslag, efter framställning av järnvägsstyrelsen, torde få underställas riksdagen. De i anledning av markupplåtelsen i Kils municipalsamhälle inflytande medel torde böra överföras till statens järnvägars fond för markförvärv.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

dels medgiva, att i statsrådsprotokollet omförmälda fastighet i Östersund och markområde i Kils municipalsamhälle må av statens järnvägar försälas under villkor, som av Kungl. Maj:t fastställas;

dels ock besluta, att de medel, som i anledning av förenämnda försäljningar inflyta till statens järnvägar, skola disponeras i enlighet med de i statsrådsprotokollet angivna grunder.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten lämna bifall samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar, skall avlätas till riksdagen.

Ur protokollet.

A. C. F. v. Krusenstierna.